

ชื่อวิทยานิพนธ์ รูปแบบ และพิธีกรรมในประเพณีการทอดกฐินของไทย

ชื่อผู้วิจัย แม่วิไล ถักษ์แก้วมณีศรี ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ดร. พรเพ็ญ ดันประเสริฐ (2) รศ. ดร. สุจิตรา อ่อนค้อม (3) ดร. ขนิษฐา สุริยพร

ปีการศึกษา 2550 จำนวนหน้า 195 คำสำคัญ รูปแบบ และพิธีกรรมในประเพณีการทอดกฐินของไทย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของการทอดกฐินตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน ศึกษารูปแบบและพิธีกรรมในประเพณีการทอดกฐินของไทย และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเพณีการทอดกฐินกับสังคมไทย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยพระสงฆ์ 32 รูปเจ้าภาพทอดกฐิน 16 คนจากวัดสามพระยาวรวิหาร วัดราชนัคคารามวรวิหาร วัดปากน้ำ วัดเอี่ยมวรนุชและวัดประดิษฐาราม(วัดมอญ) ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกและการสังเกตเป็นเครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอด้วยการพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า ประวัติความเป็นมาของการทอดกฐิน ปฐมเหตุมีกษัตริย์พม่าใญ่รัฐต้องการจะเฝ้าพระพุทธเจ้า แต่ติดขัดเรื่องการจำพรรษา เมื่อออกพรรษาฝนยังคงตกหนักพื้นดินเต็มไปด้วยน้ำ กษัตริย์ต้องครองจีวรที่ชุ่มชื้นด้วยน้ำเข้าเฝ้า พระพุทธองค์จึงทรงมีพระพุทธานุญาตให้ภิกษุรับผ้ากฐินเพื่อผลัดเปลี่ยนได้ การทอดกฐินมี 2 รูปแบบคือกฐินหลวงและกฐินราษฎร์ กฐินหลวงมี 3 รูปแบบได้แก่ กฐินที่กำหนดเป็นพระราชพิธี กฐินฉันและกฐินพระราชทาน กฐินราษฎร์มี 4 รูปแบบ ได้แก่ กฐินหรือมหากฐิน จุกฐิน กฐินสามัคคีและกฐินตกค้าง ส่วนพิธีกรรมในประเพณีการทอดกฐินนั้น กฐินหลวงมีพิธีปฏิบัติอย่างเป็นทางการ ดำเนินตามพระราชประเพณี กฐินราษฎร์มีพิธีปฏิบัติตามความสะดวกของผู้ที่เป็นเจ้าภาพ สำหรับความต่างกันของกฐินหลวงและกฐินราษฎร์ กฐินหลวงไม่มีการแห่รอบพระอุโบสถ ไม่มีการรับศีล และกล่าวคำถวายผ้าพระกฐินเป็นภาษาไทย เมื่อเสร็จพิธีกรานกฐิน พระสงฆ์อนุโมทนาและถวายอดิเรกเป็นเสร็จพิธี ส่วนการทอดกฐินราษฎร์นิยมมีการแห่รอบอุโบสถ มีการรับศีลและกล่าวคำถวายผ้ากฐินทั้งภาษาบาลีและภาษาไทย เมื่อเสร็จพิธีกรานกฐินแล้วพระสงฆ์อนุโมทนา เจ้าภาพกรวดน้ำรับพรเป็นเสร็จพิธี ประเพณีการทอดกฐินสัมพันธ์กับสังคมไทยในฐานะเป็นการจรรโลงพระพุทธศาสนา และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย

Thesis Title Formats and Rite of Kathin Ceremony in Thai Tradition
 Researcher Maechee Wilai Lukkaewmanisri Master of Arts (Thai Studies). Dhonburi Rajabhat
 University. Thesis advisors : (1) Dr. Pornpen Tanprasert (2) AssocProf. Dr. Suchitra
 Onkom (3) Dr. Khanitha Suriyaphon Academic year : 2007. 195 PP. Keywords : Kathin
 Ceremony, the time of the Buddha, Royal Kathin , Commom Kathin, Kathin Ton, Kathin
 Phrarajatan, Maha Kathin, Chul khathin, Kathin Samakkhee, Kathin Tok Khang.

Abstract

The objectives of this research were to study the history of the Kathin ceremony from the time of the Buddha up to the present, the formats and rites of the Kathin ceremony in Thai tradition, and the relationship between the traditional ceremony and Thai society. The research informants consisted of thirty- two monks and sixteen Kathin sponsors from Wat Samphraya, Wat Rachanadda, Wat Parknam, Wat Eiemvoranuch and Wat Praditharam (Wat Mon). An indepth interview and observation were used for data collection, content analysis and presentation by description.

The research findings were as follows: the history of the Kathin ceremony took place when the monks from Patheyya wanted to meet the Buddha but they were unable due to the fact that it was the time of the rains- retreat. After the rains- retreat, it continued to rain and the ground remained wet. Monks had to put on the wet triple-robe to have an audience with the Buddha. The Buddha knew about their difficulties, He then allowed them to receive the Kathin robe to put on. There existed two kinds of the Kathin ceremony : the Royal Kathin and the Common Kathin. There were there types of Royal Kathin : Kathin assigned to be the royal rite, in addition to Kathin Ton and Kathin Phrarajatan. Three were four types of Common Kathin: such as Kathin or Mahakathin, Chul Kathin, Kathin Samakkhee and Kathin Tok Khang. As for the rite of a Kathin ceremony; Royal Kathin would be formal since it was concerned with the King thus the rite would be performed according to the Royal Tradition. On the other hand, Common Kathin could be performed conveniently according to its sponsor. The differences between the two kinds were: Royal Kathin had no winding to the right of the uposatha, no acceptance of the Five Precepts and reciting of the presenting words in Thai. When the Kran Kathin rite was finished the monks recited congratulating words and blessings to the king. As for the Common Kathin, there was a winding to the right of the uposatha, an acceptance of the Five Precepts and a reciting of the presenting words in Pāli and Thai. When the Kran Kathin rite was completed the monks would recite the congratulating words and the Kathin sponsor would pour the water of dedication. The Kathin ceremony has been related to Thai society in the aspect that it has sustained Buddhism and has supported Thai culture.